

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fô'a acêl'a va eși de două ori pe luna, pone la regulare; êra de aici în colo o data pe septemana, cu și pone acilea: Marti sêr'a. — Prenumeratiunile se primescu în tôte zilele.

Pretialu pentru Ostrungur'a: pre anu 6 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pre unu triluniu 1 fl. 50 cr. êra pentru strainetate: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu triluniu 2 fl. in v. a.

Tôte siotdieniele și banii de prenumerațiune sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului:
Aradu, strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, și 30 cr. tacse timbrale.
Unu esemplariu costa 15 cr. și se pôte capetâ în librari'a lui M. Klein jun. d'in Aradu.

Intrebarea lui Ristici.

*Ce are armat'a romana de gându
Cu armele 'n mâna candu plêca luptandu
În contr'a Vidinului celui intaritu?
Cà-cî ast'a cu mintea eu nu o cuprindu!*

Respunsulu lui Cogalnicénu.

*Tu boulu lui Isusu, cu corno-ascutite,
Ludaia ne còpta și serbu fore minte,
L'a ta intrebare atâ'a de pròsta
Ti respundu: cà-armat'a cea brava a nôstra
Se lupta la Vidinu cu-acel'a propusu,
Ce-lu scie Europ'a de diosu pone susu,
Ce-lu sciu rosiorii, curcanii eroi; —
Deci nu-e trebuintia, sà-lu mai sciti și voi!*

3-p'a.

A. și B.

A. Ôre cum de nu illuminara fratii nostri unguri audîndu, cà **Miletici** (dupa „Ellenör“ magiarofagulu) e judecatu la închisóre de 5 ani?

B. D'apoi siguru vreu sà economizeze în lumini, cà-cî li voru trebui sà le dea adi-mane de pomên'a fratiloru loru turci, pe cari li omòra fòmea și frigulu celu crancenu, a-poi serbii cei eroici.

A. Seși cum s'ar potea impedeacă inaintarea ne'ntre-rupta a rusiloru spre Constantinopolea?

B. Pòte asiè, dêca ar comandá ungurii vre-o două bataliòne de honvedi în calea loru, atunci credu cà **s'ar impedeacă rusii în ei.**

(D.)

Negru pe albu.

Acum, candu bravurele romaniloru ni-au implutu animele de bucuria și fala nationale, vine nemilòs'a mórte, sà ne mai și amarésca, luandu d'între noi în 7¹⁹ Ianuaru, a. c. pre **mum'a Grachiloru romani**, pre femeia plina de caritate și virtuti, pre matrón'a pururi'a binefacatória: **Catarin'a de Mocionii**, nascuta **Mocionii de Foeni.**

— Ba nu; dêca viéti'a este temporaria, a-poi sufletulu ei curatu, nobile și generosu în celu mai potrivitu tempu se inaltia la Domnulu: **a-laturi** cu aventulu marirei nôstre nationali!.....

Anecdota.

Tiegan'a merge plangendu la pop'a. Domnedieu te alduiesca pàrrinte! — Sà traiesci! — I dice pop'a, — ce veste ni aduci?

— Oh pàrrinte, sàrrutu-ti pitiòrrele și manile, a murrutu **Ciucorami**, celu dragu de june; ti-errá mai marre drragulu candu 'lu vedeai cu nàdrraggiu cei vineti, cu cisme cu pinteni, cu caciula cu ciucuru, cu cosiocu anglusiescu, cu pip'a cea cu tieva lunga, a-poi inca calarre pe calulu celu surru: dne, dne, ce mai june! . . .

— Sì a muritu?

— Murrutu! pàrrinte a-buna séma.

— D'a-poi avut'a elu atâtea nimicuri câte mille iasirasî tu?

— Ba, pàrrinte; forra avea de gandu sà le ia!..

Viéi'a calugarésca.

ori

Tabul'a négra sî chart'a rosîa.

— Comedia originala in 3 acte, —

de **MARCU TULIU CICERONE.**(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anulul Domnului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugaru sî mare logofetu.*Mme Monpensier de Cucuta*, amic'a intima a lui Procopio.*Zenobi'a Cojila*, } mostologi sî camerarii lui Procopio.*Tom'a Ciupérca*, }*Pluto*, Domnulu infernului.*Ionélyi*, archipastore.*Croitore*, doctor angelicus — archipastore in spe.*Lawrentie*, doctor romanus — archipastore in spe.*M. Caiaffa*, doctor utriusque *) — logofetu sî archipastore in spe.*Bab'a Doc'a*, Dómn'a destinului.*Bab'a Hérc'a*,*Bab'a Dur'a*,*Bab'a Cârliguti'a*, } ursitórie, servele Babii Doc'a.*Minerv'a*,*Dian'a*,*Vest'a*,*Venus*,*Amoru*,*Hymen*,*Themis*, } dîne sî diei.

Actulu I.

(Scen'a reprezintă unu edificiu grandiosu cu unu etagiu; sub etagiu o odaia elegantu arangiata; in lăintrulu odaiei — in steng'a unu pulpitu obdusu in negru; pe pulpitu sta o santa Biblia deschisa; spro ferestrele de cătra strada un'a mésa fina, pe mésa unu clopotielu de argintu; — in steng'a odaiei duóe ferestre spre o gradina plina cu flóri.)

Scen'a 1.

H. Procopio sî Ciupérca.

Procopio: (Se pune cu cotele pe mésa, tustesce nitielu sî a-poi pare a medită; dupa un'a pauza scurta tresare, se scóla dupe scaunul, sî incepe a se preamblá confus in odaia.) Sum singuru! — ah, ce idea! — nemica nu mi-conturba liniscea, decâtu singuru sî numai vigilantia de nópte cu buciunurele lor monotóne. (Se aude buciunulu sunandu.) Asiá! Asiá! — inca un'a-data, scumpulu meu amicu nopturnu! — Cátu sum de neferice: — sî acést'a nefericire se maresce d'in di in di!? — Oh! de ce nu sum unu verme, ce precipitatu intre spelunci, pica in abisu.... dóra chiaru pe cadavrulu unui omu nefericitu, — pica a-colo, uude adeca i-se tinde mai multa oca-si-une, spe a pasce osamintele fiintieloru lovite de arcu tiranu alu sortii.... au de ce nu sum ma chiar o hiena, ce percurge nóptea dieci de mile singuru sî numai in scopulu, spre a musiná cadavrele espuse spre etern'a odihna?! — Oh! pentru ce nu sum?! — — — — căci neci vermelui, neci hienei, nu li se imputa pecatulu, ma chiaru neci conscientia nu ii mustréza, ci remanu nepesatórie sî scheptice precum facia de dreptu sî sublimitate, asiá sî facia de pecatu sî abominabilitate... Io — care in tóta viéi'a mea, am iubit cu ardóre scump'a mea natiune..... oh!

*) generis? Red.

(pune man'a pe frunte) unu ce — unu fantomu mi-conturba reflexsiunea libera — creerii..... me face sa tremuru de frica — — — — (se pune pe scaunul.) Si óre ce sa semnalez acést'a alterare, ce cuprinse corpulu sî sufletulu meu?! (merge la scriiniu, lu descuia, sî scóte d'in tresulu o charta, pe care o frundiaresce.) Da; — acést'a charta rosia am creditu-o dela fia-iertatu parintele meu..... care erá dealtu-mintrelea unu omu de spiritu, inse fórt reutatosu; sî io — nefericitul — mi-am insusitu totu-si natur'a sî moravurele sele!? — (Citese cu voce inalta.) „Adeverulu, *) că tóte pentru bani, sî banii pentru tóte, — este aprobatu, sî pr'in urmare, necontestaveru; — nisúesca deci fia-care omu in a-colo, spre a si-acuira catu mai multi bani, inse fara considerare la medilócele acuiratórie; pentrucă nu medilócele sanctionéza (?) scopulu; ci scopulu sanctionéza (?) medilócele. — Pr'in deductiune filosofica resulta deci — că: a desavua interesele altoru ómeni, — a nemici si a calca in petióre tóte acele, ce se numescu: dreptate santa, — nu e pecatu; ci lucru nobilu sî frumosu!“ — Sormane parinte! sî io te-credeam, fara de a sci, că acést'a credintia va fi pentru mine mai tardiu veninulu omoritoriu.... va fi usi'a, pr'in care am sa parasescu statulu fericirei mele sufletesci!... (Usi'a se deschide, Ciupérca intra.)

Ciupérca: — Slug'a aplecata, Mari'a-Ta! Me rogu cu aplecatiune, — o dómna, care numai decâtu a sositu, doresce a fi introdusa la Mari'a-Ta, si a-nume, la momentu — —

Procopio: (Tresare voiosu sprintenelu — ca sî unu iepurelu; catra Ciupérca:) O dómna — doresce a fi introdusa la mine in tempu de nópte? — — Si câte óre sunt? —

Ciupérca: — *Diumetate la verde*, Mari'a Ta.

Procopio: — Cum? *Diumetate la verde?* — — Cum vorbesci tu sclintite? — Ce va sa dica diumetate la verde? —

Ciupérca: — Aceea, Mari'a Ta, că aretatoriuulu orologiuulu d'in chili'a nóstra este acuma chiaru in mediloculu duoru cifre; spre care se suie este verde

Procopio: (Iritatu.) Mare prostu esci tu, Ciupérca! — Si chiaru pentru aceea te tienu in servitiulu meu; — fa-te, că nu vedi tóte acele, ce vedi la mine sî in giurulu meu; sî a-poi poti siguru contá pe bunavointia sî caritatea mea!.... Si acum spune-mi, că cum se chiama dómna aceea, ce voiesce a i-se acordá audientia, de unde vine, sî ce voiesce dela mine? — Mergi sî intréba!.....

Ciupérca: — Me rogu la Mari'a Ta cu aplecare, dómna, care doresce sa vorbésca cu Mari'a Ta, nu voiesce sa te numésca mie; totu ce sciu este, că e o dómna inca destulu de tenera..... sî fórt frumósa — — —

Procopio: (A parte.) 'Tenera sî frumósa!? — (catra Ciupérca:) Spune déra dómnei, sa intre numai decâtu; mai 'nainte de a intrá inse, fá-o atenta la tabul'a négra.... sî i-esplica evidentaminte insemnele sî insemnatatea acelei'a! —

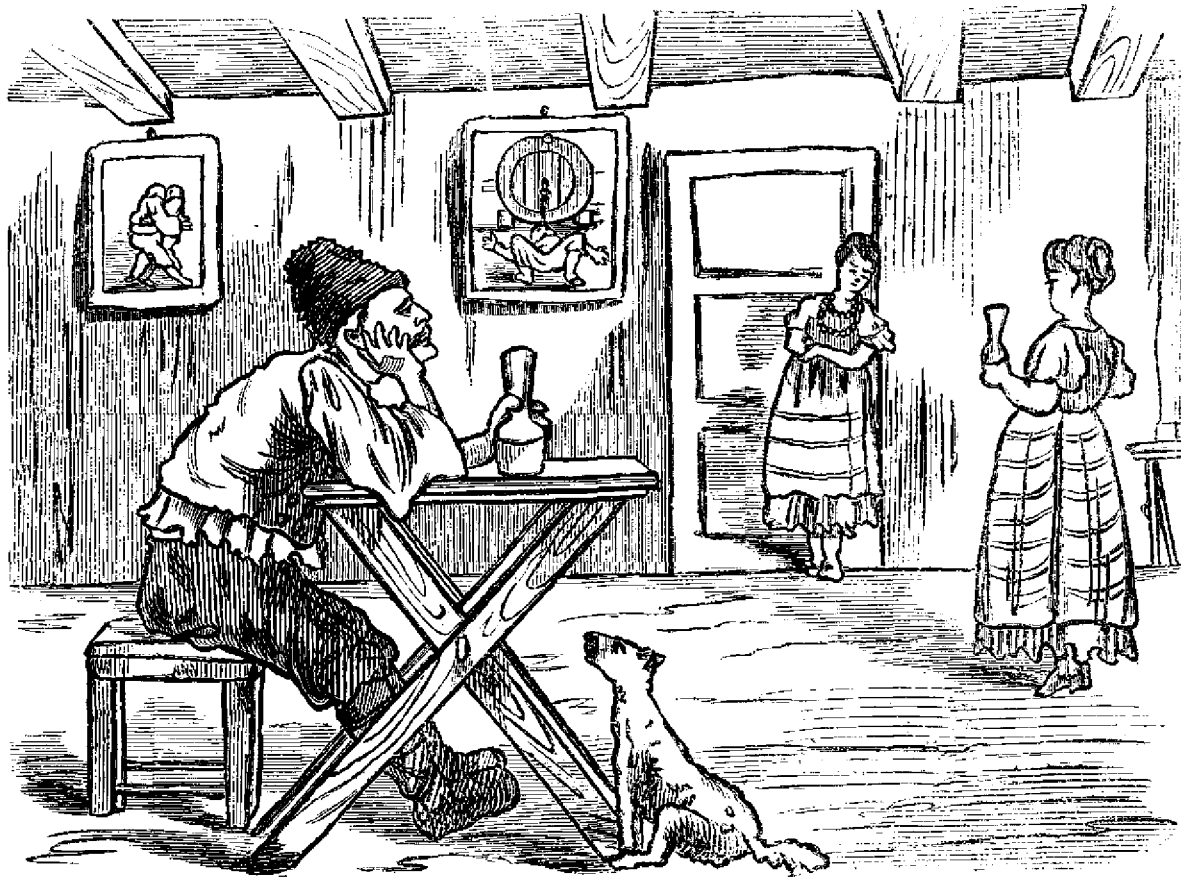
Ciupérca: — Voiu impleni ordinulu cu acuratétia, Mari'a Ta. (Pléca si ésa.) Me inchinu cu plecatiune! —

(Se va urmá.)

*) Acestu pasagiu exista intru adeveru. Autorulu.

Ciocanu Gavrița,

— in birtu la néic'a Mariuția. —

Mai Cardabosiu, baga-me 'n cimpoiulu teu, imfla-te, si-mi di ce-va, nu siede a-colo dupa cuptoriu insedar, ca ablegatii nostri in dieta. Seóla-te de a-colea, vina ici lunga mine, ia-ti cimpoiula subsuóra, pune duroiulu pe umeru, prinde carab'a 'ntre degete, imfla-te cátu poti mai tare, si di pe cumu voiu cantá eu. Ai grige:

Câte vâi, câte isvóre,
Câte ape curgatórie,
Fà-le Dòmne vinu, vinarsu;
Èr' pre mine fà-me-o mare,
Sà le 'nghitu d'intr'o suflare,
Ca sà uitu de-alu meu necasu!

Lumea si-así-a pusu pe mine
Ferulu seu celu de rusíne;
Cà-su càrtiesju si cà-su betju; —
Fia-i déra voi'a draga,
Fia dér' ca 'n lumea 'ntreaga
Celu mai betju ou sà fiu!

Ce-mi pasa mie de lume
Si de-acelea ce ea spune,
Cu-acelea n'oiu traí eu; —
Ada-mi hoi neica Mariuția
Unu ciocanu de rachiutia! — —
Di! mài Cardabosíulu meu!

Así! a-poi así voi eu sà vedu, cà poté m'así pre mine scóte de a-cí d'in birtu parulu celu de pasula de Doiboidi, pe cum a scosu elu d'in pita pe mai multi diregatori de romanu acum'a nu de multu. Ei, mancu-i firea, ce ti-l'así omeni, de-ar vení la mine pe omenia, mai altecum, de cátu a fostu elu omenitu pentru miutiele cele piscate.

Eu de dragu n'así scí ce sà facu cu olu. Así fi in stare sà-lu bagu chiaru si 'n cimpoiulu lui Cardabosiu, a-poi l'así pune pe teligrafu si l'así tramite pone a-fore d'in lume, cà eu nu-lu mai potu vedè a-ici de dragu.

Aoleo dòmne, grole vremuri amu ajunsu, càti trasi-impinsi toti facu batjocura din noi, càti jidovi si càte corcituru toti sunt partiniti in tiér'a acést'a, numai noi romanii, nu, si de-o suta de ori — nu! Dér' pone candu óre?!

Eh, dar' ce me plangu eu acum'a, candu e vorba de glumitu?!

Imfla-te, mài Cardabosiu si-mi di o doina romanésca, care sà resune pone la a sieptelea venetia a ceriului, ca toti arhangeli sà scia, cà Ciocanu Gavrița se petrece in birtu la néic'a Mariuția.

Hoi néica Mariuția! mai ada-mi câte-unu ciocanu de rachiu!

Ei, ce así mai jocá acum'a batut'a, dér nu ceea a turciloru

Eu nu sciu, cà nu se gandesco si baciulu „Gur'a-Satului“ sà ni faca si nóa unu balu de acél'a

Cardabosiu ni-ar díce in cinste, a-poi jucausiu así fi eu, baciú Tand'a, baciú Mand'a, si muietile loru néic'a Trénc'a si Flénc'a. Si así nu eunoscu inca neci pe unulu in cinstit'a lui facé, baremi atunci así avé privilegiu de-a-i eunosce.

Ei bine-ar fi, a-poi si pe néic'a Mariuția así luá-o la jocu.

Vedeti, fratii nosti d'in Romani'a ce balu frumosu au facutu la Plevn'a, la Rahov'a, la Griviti'a, la Lom-Palanca si intr'alte locuri, si in tóte aceste baluri au aretatu, cu ce focu si insuflétire seiu ei jocá pre turci.

Ore noi de a-icea candu vomu face unu balu de acest'a? Cà vedu cà unguirii totu ne imbia si adi si mane.

Aoleo Domne, ce ti-i-así mai jocá.

Imfla-te! mài Cardabosiu!!

Invetiati nemtiesce!

— Imitatiune. —

A fostu-nu chiaru de multu tare —
 Trei negustori d' animale,
 Animale fore córne
 Care scurma candu li fôme,
 Ei erau d'in acca tiéra
 Ce-i dîcu patri'a magiara,
 Sî erau magiari a-nume,
 Nobili toti cu falnicu nume. —
 Odinaóra sî-aduna
 De grasuleni turma buna
 Sî se ducu negustoresce
 Pune trecu de Bud'a-pesce.
 Unulu d'in ei, mai desceptu,
 Li dà statulu intieptu:
 „Sà mérge 'n tiér'a nemtiésca
 Cu porci sà negustorésca!“
 In scurtu tempu se punu pe cale
 Toti trei, cu turm'a cea mare;
 Mergu, cantandu de-a dorului
 Spre satu 'mperatului.
 In Beciu fore de necasu
 Ajungu Marti'a la amédi,
 Sî in tempulu celu mai scurtu
 Tóta turm'a au vindutu
 Vediendu-se cu profitu
 O pofta li s'a ivitu:
 Sà manance-unu prandiu domnescu
 In acestu orasiu nemtiescu.
 Ar' intrá, dér' nu sciu unde;
 S'ar lasá, fôme-ai petrunde;
 Ar' intrebá, dar nemtiesce
 Nu sciu, decátu unguresce.
 Deci ce facu? Se punu pe gandu,
 Candu Pist'a díce rídiendu:
 Eu sciu unde vomu mancá,
 Sà vedu, ghiciti careva?
 A-poi cu man'a li aréta
 Spre o casa colorata
 Unde se vedu 2 blide
 Pe usía intiepenite;
 Sî respica: Jankó te!
 Intra 'n launtru, de-i vedé
 Au nemtii mancari gatite
 Pentru negustori de vite?...
 Jankó intra: „Jó napot!“
 „Ne mãs íft?“ barberulu prostu.
 Jankó pricepea nemtiesce,
 Ca barberulu unguresce.
 Vediendu Jankó cá cu vorb'a
 A-ci nu va mancá ciorb'a,
 Se pune-a dá 'nvetiatura,
 Ducendu desu man'a la gura.
 Barberulu, neintielegendu,
 Cugetá c'a fi avendu
 Vre unu dinte gáunosu
 Sî pottesce-a-lu vede scosu;
 Deci numai decátu-i pune
 Lui Jankó siediute bune,
 Stergariu-i léga sub barba,
 Ér in gura clesce-i baga.
 Jankó nice cugetá
 Ce póte de-a-ici urmá;
 Candu de-o-data: numai sente
 Cã uantia i-a scosu unu dinte . . .
 Vrea sà 'njure ungureece,
 Inse barberulu, nemtiesce,
 Li spune cá unu florinu
 Costa lucrulu lui deplinu.
 Jankó, necasitu de mórte,
 Cauta pung'a, banii scóte,
 Sî platesce nemptiului
 Cã-lu satura-alu dracului!
 Dér' acum sà spuna óre
 Preteniloru de pe cale,
 Ce a mancatu elu si cumu?

Ba, dóra nu e nebulu!
 He! cugeta Jankó nostu —
 De voiu spune cum a fostu
 Ei m'oru totu batjocóri
 Câte díle voiu traí,
 No, da ce-e? — Mátyás ii díce, —
 Tu ne lasí a stá p'a-ice,
 Nu ne mai chiámí la mancare;
 Mancatu-ai? Va fi scumpu tare?!
 — Ba nu, neci amu cugetatu;
 Mái! nemptiulu e omu galantu, . . .
 Pré bine te slugaresce,
 Numai nu sci' unguresce!
 Inca ceva: 'n a sa casa
 Unulu intra, altulu ésa;
 Sà priimésca duoi deodata, —
 Mi-a spusu, — nu facu neci odata!
 Deci cei duoi pe intrecute
 Cari de cari voiau mai iute
 Sà se védia dupa mésa,
 Sà manance sî sà ésa.
 Mátyás deci díce: copile,
 — Lui Pista — io-su mai de díle!
 Pr'in urmare voiu intrá
 Eu, mai in aíntea ta!
 Asié fia, Pista díce!
 Mátyás se sente ferice,
 Cã-ci elu póte mai 'nainte
 A gustá nemtiesci placinte.
 Intra 'n casa: „Jó napot!“
 „Ne mãs íft?“ nemptiulu národu.
 Mátyás aréta spre gura,
 Cumu face mutu' figura
 Barberulu cugetandu, póte:
 Ungurulu vrea dinti a-sí scóte,
 I aréta, ca sà sícda
 Sî de lucrulu seu se gata.
 Nu trecu neci 2 minute
 Sî Mátyás nu are-unu dinte;
 Pentru dorore sí chinu
 Da nemptiului unu florinu.
 Ei, tare m'a incelatú
 Jankó acelu blastematu!
 Lui Pista inse nu-i spunu,
 Nu, dóra nu sum nebulu!
 Cã a-poi la noi in tiéra
 Nu o sà 'ncapu de ocara
 Eu, cu Jankó celu misielu;
 Duca-se Pista sí elu!
 Astfelu elu Mátyás, sormanulu,
 Facendu-sí, cumu dísei, planulu,
 Nimeresce, vrendu, nevrendu
 La consocíi sei de rendu.
 Pista neci cá mai intréba,
 For' asiá 'n casa se baga,
 Sî predá-unu dinte caninu
 Nemptiului pentr'unu florinu.
 A-poi toti trei se intelnescu,
 Sudue, se necasiescu,
 Sî injura pre toti nemtii
 Ce scotu dela unguni dintii.
 Ei, dér' acumu ce-i de-a face?
 Sà facemu, de voimu pace!
 Cã-ci de nu, ne punu in foi
 Misíei esti de ciocoi!
 Dér' cine-va ii-a auditu
 Sî la mine a venitu;
 Mi-a spusu drag'a de 'ntemplare,
 Sà o dau spre publicare!

I. P. R.

POSTFA SARCINILOR.

Dlui I. P. R. in B-m. D'in „Invetiati nemtiesce“ numai prelucrarea este a DTele, era ide'a nu; dreptu-ce amu semnalato-o ca „imitatiune.“ — A 2-a anecdota „Unu respansu“ a aparutu dejá in colónelo acestui diariu. — Bunu serviciu ni-ai face, adunandu anecdotele ce sunt in poporu. Tramite altenuu si sarcin'a operatelorú gat'a, spre a le censurá sí a publicá d'in ele cele mai bune. Ni aducemu a-minte de DTA d'in anii trecuti. Diurnalulu ilu véi priimí, precum l'ai cerutu. Ca colaboratoru o-data la acestu organu, esci invitatu a aduná sí pentru ranitii romani!